Världsnaturfondens AB
Ulriksdals Slott
170 81 Solna

Växel: 08 624 74 00
Direkt: 08 624 74 12
Fax: 08 85 13 29
Allmänt: info@wwf.se
metta.wiese@wwf.se
www.wwf.se

Havs och vattenmyndigheten
Enheten för havsplanering och maritima frågor
Box 11 930, 404 39 Göteborg

Ulriksdal 21 september 2018

Biologisk mångfald och områdesskydd
ATT: Elisabeth Anderberg
Dnr: 2650-18

Världsnaturfonden WWFs yttrande avseende remissen ”Förslag till komplettering av nätverket HELCOM- och OSPAR MPA”

Övergripande synpunkter och kommentarer

- WWF är positiva till OSPAR och HELCOM marine protected areas (MPA) kompletteringar till befintligt nationellt och Natura 2000 skydd. Detta för att de olika sorters skydd representera olika skyddsvärden -och kriterier och kan därmed bidra till ett ekologisk sammanhängande och representativt skydd, vilket är helt avgörande för att säkra en god förvaltning av våra hav.
- WWF anser att ett mål om att 30 procent av våra svenska havsområden bör skyddas inom ett representativt och ekologiskt sammanhängande nätverk av marina skyddade områden för uppnå ett välfungerande skydd, samt täcka behovet av resiliens och ekosystembalans framöver. Därför måste det också pekas ut nya marina skyddade områden och komplettera befintligt skydd.
- WWF anser att varje skyddat område måste ha en effektiv förvaltningsplan samt god kontroll av att regler och bestämmelser följs. Ingen marina skyddade områden är effektiva förrän det finns bevarandeplaner.
- WWF anser att en central komponent för att nå målet om ett friskt hav med god ekologisk status, är att man i havsplaneringen ser på haven som en helhet, där svenska hav och internationella havsområden hänger ihop och påverkar varandra via bland annat havsströmmar och migration av arter. Därför är det ohört viktigt med samverkan kring regionala skydd som OSPAR och HELCOM, och även Natura 2000-områden. Nätverk av ekologiskt sammanhängande och representativa marina skyddade områden är en central komponent i havsplaneringen.
- WWF håller med länsstyrelserna om att samordningen av utpekandet av HELCOM och OSPAR MPAs bör ligga på nationell nivå, vilket t.ex. länsstyrelsen i Västernorrland har framfört. En gedigen samordning på nationell nivå av alla intressenter, åtgärder och kunskap för att åstadkomma mer framåtsyftande havsplaner med mer långtgående förslag vad gäller marint skydd och värnandet om havets ekosystem och arter bör finns.
- WWF vill understryka att stärkt kapacitet behövs på länsstyrelserna för att etablera HELCOM och OSPAR MPAs samt Natura 2000-områden. Det behövs även resurser för

att samordna den kunskap som finns. Särskilda medel och uppdrag bör sättas av för förvaltning av HELCOM, OSPAR och Natura 2000-områden.

- WWF stödjer gärna HaV i dialogen med grannländer om marina skyddade områden.

WWF anser att regionala nätverk av ekologiskt sammanhängande marina skyddade områden (för Östersjön resp. Nordostatlanten) utgör en central komponent i en övergripande havsplanering som omfattar både nyttjande och skydd. WWF rekommenderar därför att metoderna inom Interreg-projektet ”Balance”, vidareutvecklas och tillämpas på nytt, baserat på den nya data och kunskap som finns idag, för att skapa ett effektivt regionalt nätverk av marina skyddade områden som representerar alla de marina livsmiljöer som ingår i havsområdets ekosystem, och som är ekologiskt sammanhängande så att arter har möjlighet att sprida sig mellan dessa.

Svenska marina reservat, Natura 2000-områden samt HELCOM och OSPAR regionala skyddsmål är baserade på olika bevarandevärden med olika kriterier och mål, båda för själva skyddets funktion samt konnektivitet med andra marina skyddade områden. Av denna anledning anser WWF att kompletterande skydd av regionala havsmiljökonventionerna HELCOM för skydd av Östersjön och OSPAR för skydd av havsmiljön i Nordostatlanten, inom vilka Sverige åtagit sig att skydda ett representativt nätverk av marina livsmiljöer, är essentiellt. Skydd enligt dessa regionala konventioner är enligt havsmiljödirektivet även ett viktigt steg för att uppfylla de åtaganden som gjorts vid världstoppmötet om hållbar utveckling och i konventionen om biologisk mångfald (CBD).

Länsstyrelserna håller på med omfattande inventeringar - nya intressanta områden kartläggas kontinuerligt. WWF tycker att det är mycket viktigt att all den nya kunskap som hela tiden tillförs samordnas av HaV i havsplaneringen och planeringen av marina skyddade områden, och att man även tar hänsyn till att stora områden är ’oupptäckta’ och därmed otillräckligt undersökta i nuläget. I de fall där kunskapsluckor råder, får ’försiktighetsprincipen’ användas och angreppssättet bör vara att skydda arter och biotoper.

Marina skyddade områdens betydelse i havsplaneringen

Arealmålet om 10% nationella mål för skyddade områden är idag uppnått för svenska havsområden med 13.6%. Effektivt skydd via gällande bevarandeplaner, inklusive frågan kring ekologisk representativitet, funktionalitet och kvalitet är fortfarande obesvarad.

Fiske är en av de mänskliga aktiviteter som har störst påverkan på känsliga arter och naturtyper. Trots detta är fisket sällan begränsat i våra skyddade områden. WWF anser att utpekade skyddade områden som tas fram ska bedömas som fiskefria till dess att miljökonsekvensanalys av redskapspåverkan vid fiske genomförts.

Skydd av fisk bör ta hänsyn till genetisk variation inom arter. I praktiken innebär det att skyddet av en art kan behöva täcka flera geografiska områden med olika genetiskt distinkta fiskepopulationer. Vidare behövs flera områden införas som tydligt beaktar fiskpopulationer och dess bevarande för att få bästa effekt på beståndsuppbyggnad och stabilitet.

WWF vill i denna sammanhang även hänvisa till IUCN’s nya riktlinjer för marina skyddade områden. Här står det att industriell fiske inte är kompatibelt med definitionen av MPA.

Area-based measures where the primary goals are something else, such as sustainable fishing, do not qualify as an MPA. This means that fishing and other extractive activities in an MPA, if appropriate at all, have to have low ecological impact, be sustainable, compatible with the MPA objective(s), with the IUCN protected area definition and category, and well managed as part of an integrated approach. Any

environmentally damaging industrial activities and infrastructural developments, with the associated ecological impacts and effects, are not compatible with MPAs (see footnote v).[1]

Fler och större marina skyddade områden med bättre konnektivitet krävs för att säkra livskraftiga fiskebestånd. Studier har visat att majoriteten av hittills utsedda marina skyddade områden inom EU är för små för att effektiv larvspridning ska kunna ske och därmed god rekrytering för de flesta stationära fiskarter. Vidare måste avstånden till andra skyddade områden minska och flera områden kopplas samman med varandra2

Samarbete mellan grannländer

Sverige har många grannländer och för en aktiv dialog igenom bland annat regionala fora som HELCOM och OSPAR. Olika länder har olika departement och myndigheter som ansvarar för respektive lands havsplaneringsprocess. Ambitionen om en hållbar blå ekonomi måste genomsyra hela havsplaneringsprocessen och utgöra en utgångpunkt vid planering. Havsplanerna måste värna om de långsiktiga värden och tjänster som ekosystemen försörjer oss med och med fokus på vad som är bäst för samhället som helhet på lång sikt snarare än för enskilda intressen i ett kort perspektiv. Denna aspekt ska ses utifrån ett hållbart, ekosystembaserat och samhällsekonomiskt perspektiv där naturen är förutsättningen för samhället och ekonomin. Detta måste vara grunden i all havsplanering.

Sverige har en unik expertis och kunskapsbas till att ta ledarskapet inom global havsförvaltning och internationella havsrättspolicy processer och driva på för en ekosystembaserat ansats för marina skyddade områden och en långsiktigt hållbar fiskenäring. Sverige måste i fortsättningen ge ett stärkt globalt stöd till havsmiljöarbetet inom multilaterala globala och regionala havsprogram.

Slutligen skulle WWF gärna se att Sverige tar fram en strategi för hur målet om GES ska uppnås, grundat på vetenskapliga rön för att återställa den svenska kust- och havsmiljön till rena hav med syra rika bottnar och hälsosam flora och fauna samt att alla fiskar kan ätas och att förorening från källa till hav har åtgärdats. WWF anser att Miljömålsberedningens arbete kring detta är kritiskt och måste ges hög prioritet. Sverige har stora möjligheter att bli ett föregångsland när det gäller att organisera och samordna fungerande havsplaner med en tydlig ekosystemansats.

Vidare ser vi fram emot aktivt deltagande i den fortsatta dialogprocessen.

Dessa kommentarer är framtaget med inspel från flera experter.

För Världsnaturfonden WWF

Åsa Ranung
Avdelningschef Hav & Vatten

Metta Wiese
Sakkunnig Havsförvaltning

1

https://www.iucn.org/sites/dev/files/content/documents/applying_mpa_global_standards_v120218_nk_v2.pdf IUCN WCPA, 2018. Applying IUCN's Global Conservation Standards to Marine Protected Areas (MPA). Delivering effective conservation action through MPAs, to secure ocean health & sustainable development. Version 1.0. Gland, Switzerland.

2 https://www.int-res.com/articles/meps_oa/m467p029.pdf